

مجله علمی تخصصی برنامه‌ریزی فضایی

سال اول، شماره سوم، زمستان ۱۳۹۰

تاریخ وصول: ۱۳۹۰/۹/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۲/۲

صص: ۶۳-۸۰

بررسی نقش اعتبارات بر تغییر الگوی مسکن در نواحی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان بهمنی)

علی اکبر عنابستانی*^۱، حمید شایان^۲، ابوالقاسم بنیادداشت^۳

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی - دانشگاه فردوسی مشهد

۲- دانشیار جغرافیای روستایی - دانشگاه فردوسی مشهد

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی - دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

مسکن مناسب و با کیفیت یکی از آرزوهای هر خانوار روستایی است که دسترسی به آن نیازمند توجه و حمایت بیشتر دولت به مسکن روستایی است. با توجه به اینکه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی از سال ۱۳۸۴ به صورت جدی به این امر یعنی مقاوم سازی مسکن روستایی پرداخته است ولی با این حال بیشتر نقاط روستایی از کمبود مسکن مناسب و با کیفیت رنج می‌برند. مقاله حاضر در پی آن است که نقش اعتبارات مسکن روستایی در تغییر الگوی مسکن در نواحی روستایی شهرستان بهمنی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و راهکارهای لازم را در این زمینه ارائه دهد. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی-تحلیلی است و برای گردآوری اطلاعات از روش‌های میدانی و اسنادی کمک گرفته شده است. با توجه به حجم جامعه آماری (۱۱۶۶ خانوار)، حجم نمونه خانوارهای مورد پرسشگری بر پایه‌ی فرمول کوکران برابر ۲۳۳ خانوار تعیین شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بیشترین اثرگذاری شاخص‌های اعتبارات بر تغییر الگوی مسکن در روستاها در بعد طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد

مسکن انقلاب اسلامی بوده است، به نحوی که ۲۶/۴ درصد اثرگذاری تسهیلات اعتباری در رابطه با این شاخص و پس از آن ۱۸/۳ درصد در رابطه با نظارت بر ساخت و ساز قرار می‌گیرد و در نهایت رابطه بین متغیر مستقل اعتبارات مسکن و متغیر وابسته تغییر الگوی مسکن روستایی با ضریب همبستگی ۰/۳۴ و سطح معناداری نزدیک به صفر اثبات می‌شود. با توجه به یافته‌های تحقیق در زمینه تغییرات الگوی مسکن در منطقه، راهکارهای مقاوم سازی مسکن روستایی با استفاده از الگوهای معماری بومی، سطح زیر بنای مناسب برای واحدهای مسکونی نوسازی شده و توجه به الگوهای ساخت و ساز روستایی برای رسیدن به مسکن مناسب و با کیفیت پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی: الگوی مسکن، اعتبارات مسکن، الگوی ساخت و ساز، مقاوم سازی مسکن، معماری بومی.

مقدمه

ضرورت طرح ویژه مقاوم سازی مسکن از اینجا نشأت می‌گیرد که اغلب روستاییان در مسکن نامناسب و با وسایل تهویه ناقص و تاریک زندگی می‌کنند و در واقع نامناسب بودن وضعیت بهداشت مسکن روستایی مسئله ای بسیار جدی است (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۶: ۱۰۰). مقاوم نبودن مسکن روستایی در برابر مخاطرات و سوانح طبیعی از جمله زلزله، سیل، رانش زمین و طوفان از مهم‌ترین آن‌هاست. استفاده از مصالح کم دوام و به ویژه عدم رعایت ضوابط فنی در ساخت و ساز مسکن نقش مؤثری در این زمینه دارد. بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵، هنوز حدود ۵۴/۱ درصد از مسکن موجود در مناطق روستایی از مصالح کم‌دوام و نیمه بادوام ساخته شده است. (رضوانی، ۱۳۹۰: ۱۴۳).

در تغییرات الگوی مسکن در روستاها عواملی مانند سرمایه‌های شخصی، نوع بافت فیزیکی روستا، توانایی مالی روستاییان، انگیزه‌های ماندگاری در روستا، ارزش زمین، فاصله روستا از شهر و ... تأثیرگذار است، که در این تحقیق فقط به جنبه تأثیر اعتبارات مسکن اعطایی از سوی دولت بر تغییر

مسکن کوچکترین عنصر هر سکونتگاه را تشکیل می‌دهد و می‌تواند یک بادگیر ابتدایی، آلاچیق و یا کلبه ساده باشد. مسکن زاینده مهم‌ترین نیاز انسان‌ها و یکی از پدیده‌های جغرافیایی هر منطقه است (بشیری و دیگران، ۱۳۸۸: ۲). در این بین جوامع روستایی در زمینه مسکن و توسعه کالبدی همواره با مشکلات فراوانی مواجه بوده و هستند. بخش مهمی از این مشکلات به دلیل کمبود یا نبود سرمایه و اعتبارات لازم برای این امر است. سرانجام این مشکلات، مسئولین را بر آن داشت که برای برطرف کردن آنها چاره‌ای بیندیشند. یکی از این چاره‌اندیشی‌ها دادن اعتبار به جوامع روستایی در زمینه توسعه کالبدی، الگوی مسکن و مقاوم سازی مسکن است. به عبارت دیگر، از جمله اعتباراتی که با سرمایه‌گذاری بخش دولتی به روستاییان داده می‌شود، اعتبارات مقاوم سازی مسکن روستایی است (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶: ۲۵).

هدف از تخصیص این اعتبارات در زمینه مسکن، ارتقاء و بهبود کیفیت مسکن روستایی است.

زندگی می کنند که نامناسب بودن وضعیت بهداشت و مسکن روستاییان بسیار جدی است (شهبازی، ۱۳۷۵: ۴-۵). به علاوه مقاوم نبودن مساکن روستایی در برابر سوانح و مخاطرات طبیعی همچون زمین لرزه، سیل، رانش زمین، طوفان، و نظایر اینها، از مهمترین مسایل و مشکلات مسکن روستایی به شمار می آیند. استفاده از مصالح کم دوام به ویژه عدم رعایت ضوابط فنی در ساخت و ساز مسکن نیز نقش عمده ای در این زمینه دارد (رضوانی، ۱۳۹۰: ۱۶۴). در طراحی الگوی مسکن روستایی، علاوه بر ساخت مسکن مقاوم و بادوام روستایی، به تأمین جنبه زیباشناسانه سیمای روستا، تلاش در بالا بردن و نزدیک کردن سطح بهره مندی رفاهی شهرها و روستاها، تأمین بهداشت محیط روستایی و تلاش در به حداقل رساندن آثار مخرب تقلید کورکورانه از ظواهر شهری نامناسب در تولید مسکن روستایی تأکید شده است (www.barnameh-budjeh.com).

یکی از مسایل حوزه جغرافیای روستایی ایران، ضعف سیستم واگذاری و فراگیری روند قرضه سنتی (دریافت وام بر مبنای سود از منابع غیر رسمی) است. این مسأله همواره باعث ادامه چرخه فقر روستایی و اضمحلال بخشی از منابع طبیعی و انسانی کشور شده است. از طرف دیگر سیستم ناقص پرداخت اعتبارات دولتی که عموماً با هدف رفع نیازهای آنی و در قالب وام های کشاورزی تنظیم گشته است، نه تنها افزایش ظرفیت ها و توانمند سازی روستاییان را به همراه نداشته، بلکه در مواردی با تبعات منفی در ابعاد اجتماعی همراه بوده و باعث

الگوی مسکن در روستاها پرداخته شده است. بنابراین در این مقاله تلاش می شود به ارزیابی میزان اثرگذاری اعتبارات مسکن - به عنوان یک عامل مداخله گر در محیط های روستایی - در تغییر الگوی مسکن در سکونتگاه های روستایی شهرستان بهمئی از دیدگاه روستاییان پرداخته، تا نقاط قوت و ضعف این طرح ها بازشناخته شود و از نتایج آن در پی ریزی برنامه های آتی در محیط های روستایی کشور مدد گرفته شود و بر میزان اثربخشی آن افزوده گردد. از سوی دیگر ساخت مسکن مناسب و با کیفیت از مهمترین مسایلی است که افراد جامعه با آن رو به رو هستند. در منطقه مورد مطالعه توسعه روستایی و هم چنین مساکن روستایی در وضعیت نامطلوبی قرار دارد که توجه به این مقوله مهم می تواند برای رفع مشکلات الگوی مسکن روستایی و ابعاد کالبدی مسکن موثر واقع شود.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

مسکن پناهگاه و اقامتگاه انسانی، زاینده ترین احتیاجات انسانی است، بنحوی که به صورت یکی از عناصر مهم تشکیل دهنده کانون زندگی افراد درآمده است (تولون، ۱۳۷۴: ۵۶). مساکن روستایی، تجلی گاه شیوه های زیستی، معیشتی و در نهایت نیروها و عوامل موثر محیطی و روندهای اجتماعی - اقتصادی تاثیرگذار در شکل بخشی به آنهاست (سعیدی، ۱۳۷۳: ۵۱۱). بنابراین باید گنجایش و شایستگی خاصی پیدا کند. متأسفانه اغلب روستاییان ایران در مساکن غیر مکفی و با وسایل تهویه ناقص و تاریک

توسعه اعتبارات خرد نمونه ای از آن است(دانش جعفری، ۱۳۸۴: ۲۸).

در این میان با توجه به اینکه تنها متولی رسمی اعتبارات خرد به روستاییان بانک کشاورزی بود و سازمانهای دیگر در این زمینه به صورت فرعی کار می کردند در سال ۱۳۸۴ بنیاد مسکن انقلاب اسلامی کار تخصیص وامهای مسکن روستایی در زمینه مقاوم سازی مسکن روستایی را آغاز کرده است. مبلغ اعتبارات تخصیص داده شده به روستاییان در مرحله اول در سال ۱۳۸۴، برابر با ۵۰ میلیون ریال بوده است، که هر سال ۱۵ درصد به آن اضافه می گردد که در مرحله پنجم به ۱۰۰ میلیون ریال افزایش پیدا کرده است.

وابستگی بیشتر آنان به منابع مالی دولتی شده است. مجموع این مسایل باعث تغییر در دیدگاه های مرسوم و چرخش آن به سوی شیوه های جدید واگذاری اعتبارات روستایی شده است(رحمانی فضلی و کاویانی، ۱۳۸۸: ۳۱). خوشبختانه در ایران تجارب غنی در ارتباط با اعتبارات خرد و تشکیل صندوقهای قرض الحسنه با هدف پرداخت به نیازمندان، صندوقهای تعاون کشور با هدف کمک به کارآفرینی در میان تعاونی ها، همچنین تشکیل صندوق اشتغال در کمیته امداد، تشکیل صندوق اعتبارات خرد روستایی در وزارت جهاد کشاورزی و در نهایت سیاستگذاری بانک کشاورزی در رابطه با

جدول ۱) مبلغ اعتبارات در سالهای گذشته (کشور)

سال	مرحله	مبلغ اعتبارات
سال ۸۴-۸۵	اول	۵۰ میلیون ریال
سال ۸۵-۸۶	دوم	۵۷ میلیون ریال
سال ۸۶-۸۷	سوم	۶۵ میلیون ریال
سال ۸۷-۸۸	چهارم	۷۵ میلیون ریال
سال ۸۸-۹۰	پنجم	۱۰۰ میلیون ریال

مأخذ: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۷

سرتیپی پور (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان "ارزیابی و تحلیل مسکن روستایی استان سیستان و بلوچستان و پیشنهاد جهت گیری آتی" ابتدا وضعیت مسکن روستایی را در ۴ زمینه شامل شرایط استحکام (امنیت)، برخورداری(آسایش)، اقتصاد معیشتی(کارکرد معیشتی و نقش اقتصادی) و زیست محیطی (هماهنگی با محیط و آسیب های زیست

با توجه به سابقه بسیار کم واگذاری وامهای مسکن در نواحی روستایی مطالعات چندانی در زمینه اثرگذاری آنها در ایران صورت نگرفته است اما تحقیقات دیگری در حوزه مسکن روستایی و اعتبارات انجام شده که در ادامه به نتایج تعدادی از آنها اشاره می شود:

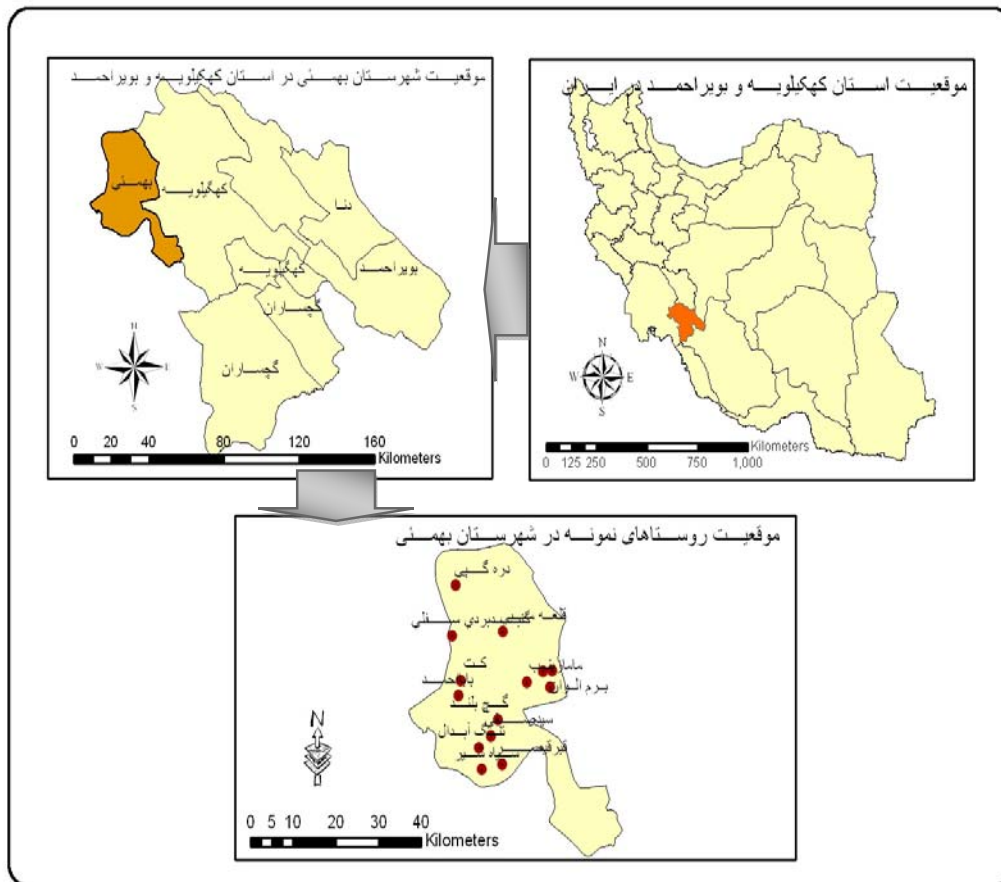
به بهسازی و مقاوم سازی مسکن روستایی " نشان می‌دهند که برای ساخت و ساز در بافت روستا بهترین گزینه روبه روی ما، استفاده از مصالح جدید و ترکیب با مصالح قابل قبول و مفید موجود در منطقه و استفاده از تکنولوژی‌های نوین است.

مواد و روش‌ها

قلمرو یا محدوده پژوهش - منطقه مورد مطالعه یعنی شهرستان بهمئی در استان کهگیلویه و بویراحمد دارای ۱۷۳ آبادی دارای سکنه با ۴۳۸۲ خانوار و ۲۲۹۴۷ نفر جمعیت است. این شهرستان از شمال به شهرستان باغ ملک (خوزستان) و از شرق به شهرستان کهگیلویه و جنوب به شهرستان بهبهان و از غرب و شمال غرب به شهرستان امیدیه و رامهرمز (خوزستان) محدود شده است. مساحت آن ۱۴۴۷ کیلومتر مربع و معادل ۹/۳ درصد از کل وسعت استان کهگیلویه و بویراحمد را در بر می‌گیرد (استانداری کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۰). محدوده مکانی مورد مطالعه در این پژوهش شامل روستاهای فاقد وام و روستاهایی که از وام مسکن استفاده کرده اند و دارای پایان کار در شهرستان بهمئی می‌باشند و محدوده زمانی ۵ دوره زمانی و اگذاری اعتبارات بخش مسکن روستایی بین سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۰ را در بر می‌گیرد.

ناشی از مسکن) مورد ارزیابی قرار داده و سپس به منظور سیاست گذاری در جهت رفع مشکلات موجود پیشنهادهای متناسب با شرایطی که این استان از آن برخوردار است ارائه می‌نماید. مطیع لنگرودی و بخشی (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان "نقش اعتبارات بهسازی مسکن روستایی در توانمندی و ماندگاری جمعیت روستایی در دهستان بیهق شهرستان سبزوار" به این نتیجه رسیده اند که پرداخت اعتبارات مسکن ضمن ایجاد توانمندی و رضایتمندی روستاییان در زمینه مسکن در ماندگاری جمعیت در روستاها نیز موثر بوده است. رحمانی فضلی و کاویانی (۱۳۸۸) در مقاله خود در رابطه با "اثر بخشی اعتبارات خرد در بهسازی مسکن روستایی شهرستان سقز" اثر بخشی اعتبارات واگذار شده در خصوص بهسازی مسکن روستایی ناحیه مورد مطالعه را مفید دانسته اند و بیشترین اثر گذاری اعتبارات را در زمینه مقاوم سازی مسکن در محدوده مورد مطالعه بررسی کردند.

سعیدی و امینی (۱۳۸۹) معتقدند که روند دگرگونی‌های اجتماعی - اقتصادی و تحرک و جا به جایی روزافزون گروه های انسانی، به روندهای پایداری/ ناپایداری و دگرگونیهای کالبدی - فضایی سکونتگاه های روستایی منجر شده است. در این ارتباط، جا به جایی روستایی - شهری و رها ماندن برخی واحدها در روستاها، موجب تحول کارکردی در بهره گیری از فضاهای درونی خانه ها شده است. در نهایت کریمی آذر و شمسی یوسفی (۱۳۸۸) در پژوهشی تحت عنوان "مسکن روستایی با رویکردی

شکل ۱) موقعیت منطقه‌ی مورد مطالعه در ایران

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

جنوبی و کفش کنان افزایش یافته و دلیل عمده افزایش نرخ رشد جمعیت در دهستان یاد شده، مهاجرت روستائیان و تشکیل تنها نقطه شهری این شهرستان (لیکک) بوده است و افزایش نرخ رشد جمعیت در دهستان کفش کنان هم ناشی از شکل-گیری شهرک ولی عصر در طی این دوره است که بر اساس طرح تجمیع روستاهای سیل‌زده صورت گرفته است.

با توجه به یافته‌های جدول ۲ تغییرات نرخ رشد جمعیت روستایی مورد مطالعه به گونه‌ای است که در دوره ۱۰ ساله ۷۵-۶۵ در همه دهستان‌ها با کاهش نرخ رشد مواجه بوده و بیشترین کاهش در این دوره متعلق به دهستان بهمنی گرمسیری شمالی و کمترین کاهش نرخ رشد متعلق به دهستان بهمنی گرمسیری جنوبی است. در دوره بعد یعنی دهساله ۸۵-۷۵ همواره نرخ رشد در دو دهستان بهمنی گرمسیری

جدول ۲) نرخ رشد جمعیت شهرستان بهمئی به تفکیک دهستان

نرخ رشد جمعیت			جمعیت				نام دهستان
۷۵-۸۵	۶۵-۷۵	۵۵-۶۵	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	
۴/۵۹	۴/۲۶	۵/۹۰	۲۱۰۶۲	۱۳۴۵۱	۸۸۶۴	۴۹۹۷	بهمئی گرمسیری جنوبی
- /۶۵	% ۹۴	۶/۱۲	۷۷۳۳	۸۲۵۲	۷۵۱۴	۴۱۵۰	بهمئی گرمسیری شمالی
- ۳/۲۱	۰/۴	۴/۹۵	۵۱۴۵	۷۱۳۳	۶۸۵۰	۴۲۲۴	سراسیاب یوسفی
۰/۹۸	- ۱/۶۸	۲/۲۴	۱۶۹۷	۱۵۳۹	۱۸۲۴	۱۴۶۲	کفش کنان
۱/۶۱	۱/۹۵	۵/۳۸	۳۵۶۳۷	۳۰۳۷۵	۲۵۰۵۲	۱۴۸۳۴	جمع کل

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۵۵، ۶۵، ۷۵ و ۸۵

صحت گفتار و احتمال خطای ۵/۷۵٪ نفر تعداد ۲۳۳ نفر (سرپرست خانوار) به صورت نمونه گیری تصادفی ساده مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند. برای بررسی انتظارات و اهداف سازمان‌ها از اعطای وام‌های مسکن روستایی تعداد ۱۵ نفر از مسؤولین استانی و شهرستانی مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و پردازش آن‌ها در محیط‌های نرم‌افزاری ArcGIS, SPSS و ... نسبت به تحلیل داده‌ها در سطح منطقه مورد مطالعه اقدام شد.

در فرآیند تحقیق، مشخص کردن مسأله تحقیق و طراحی فرضیه برای پاسخ‌گویی به آن یک امر ضروری است. بنابراین فرضیه عبارت است از حدس و گمان اندیشمندان درباره ماهیت، چگونگی و روابط بین پدیده‌ها، اشیاء و متغیرها که محقق را در تشخیص نزدیک‌ترین و محتمل‌ترین راه برای کشف مجهول کمک می‌نماید (حافظ‌نیا، ۱۳۸۹؛ ۱۲۳). فرضیه زیر برای پاسخ‌گویی به سؤال تحقیق طراحی شده است:

«به نظر می‌رسد اعتبارات دولتی تخصیص داده شده در روستاهای شهرستان بهمئی، توفیق روستاییان

در نتیجه در همه دهستان‌ها به استثنای دهستان بهمئی گرمسیری جنوبی، نرخ رشد جمعیت با فاصله گرفتن از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی کاهش می‌یابد. شاید یکی از دلایل افزایش جمعیت این دهستان، امکانات بیشتر بخاطر شهر لیکک و فرصت‌های شغلی است که در این مکان فراهم شده است. روش‌شناسی تحقیق - روش تحقیق در این مطالعه توصیفی - تحلیلی است که در پاره‌ای از بخش‌ها به روش تحقیق تجربی نیز نزدیک می‌شود. بخشی از داده‌های تحقیق از طریق مطالعات میدانی و با ابزار پرسشنامه و مصاحبه و بخشی دیگر از داده‌های مورد نیاز مانند چارچوب نظری - مفهومی پژوهش، اسناد و مدارک و سرشماری‌ها از طریق روش کتابخانه‌ای بدست آمده است.

جامعه آماری در این تحقیق شامل ۱۴ روستا از توابع شهرستان بهمئی است که جمعیت ۱۱۶۶ خانوار مورد مطالعه قرار می‌گیرد. جهت برآورد حجم نمونه در سطح خانوارهای روستایی برای ارزیابی اثرگذاری طرح‌ها بر بافت کالبدی و توسعه آن در روستاها، از روش نمونه‌گیری کوکران با ۹۵ درصد احتمال

۰/۳ باشد قابلیت اعتماد سازه مورد نظر پایین است و پذیرفته شده نیست ولی اگر بالاتر از ۰/۷ باشد نشان دهنده همسازی بالا و پایایی بالای گویه‌های هر سازه است (دواس، ۱۳۸۹؛ ۲۵۲-۲۵۳). در این تحقیق مهم-ترین شاخص‌هایی که برای بررسی نقش اعتبارات در تغییر الگوی مسکن روستایی در شهرستان بهمئی در نظر گرفته شده بدین شرح است:

را در زمینه ساخت مسکن مناسب و با کیفیت به همراه داشته است».

معرفی شاخص‌ها و متغیرها- برای سنجش پایایی و در واقع هماهنگی بین گویه‌هایی که برای سنجش سازه‌های مورد نظر ساخته شده‌اند از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. دامنه آلفای کرونباخ صفر تا ۱+ است که بر این اساس اگر میزان آلفا کمتر از

جدول ۳: بررسی متغیرهای تحقیق و ضریب پایایی آن

متغیرها	نوع متغیر	تعداد شاخص‌ها	تعداد گویه	ضریب پایایی (آلفای کرونباخ)
اعتبارات مسکن روستایی	مستقل	(۱) طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد مسکن، (۲) نظارت بر ساخت و ساز، (۳) چگونگی ضمانت دریافت وام، (۴) سود بانکی اخذ شده، (۵) چگونگی پرداخت اعتبارات از طریق اقساط	۱۰	۰/۷۲
الگوی مسکن	وابسته	(۱) بهسازی و مقاوم سازی مسکن، (۲) الگوی ساخت و ساز روستایی، (۳) تعداد اتاق در هر واحد مسکونی، (۴) تپ مسکن، (۵) تعداد طبقات در هر واحد مسکونی، (۶) سطح زیر بنای واحد مسکونی	۱۷	۰/۸۱
انتظارات و اهداف سازمان‌ها	واسطه	(۱) مقاوم سازی مسکن، (۲) الگوی معماری بومی، (۳) منظر روستایی، (۴) تأمین مسکن، (۵) مصالح ساختمانی	۹	۰/۶۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

است که حدود ۱۲ درصد آن به عنوان روستاهای مورد مطالعه انتخاب شده اند. برای انتخاب روستاهای نمونه از بین ۱۷۲ روستای شهرستان بهمئی، ابتدا روستاهای زیر ۲۰ خانوار از فرآیند مطالعه حذف و تعداد ۷۲ روستا باقی ماندند. از بین این تعداد روستای باقیمانده ۷ روستا که دارای پرونده دریافت وام مسکن به تعداد بیش از ۱۰ فقره بوده اند جداسازی و از بین ۶۵ روستای باقیمانده ۷ روستا از طریق طبقه بندی تصادفی به عنوان نمونه برای مطالعه روستاهای فاقد پرونده وام انتخاب شده اند.

برای بررسی نقش اعتبارات در تغییر الگوی مسکن در سکونتگاه‌های روستایی سه متغیر و ۱۶ شاخص معرفی و به وسیله ۳۶ معرف (گویه) ارزیابی شد. تمامی گویه‌ها بر مبنای طیف لیکرت (بسیار کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد) تنظیم شدند و پایایی آنها بر مبنای آلفای کرونباخ با اعتبار بین ۰/۶۴ تا ۰/۸۱ تایید گردید. پراکندگی جمعیت در روستاهای مورد مطالعه (وام گیرنده، فاقد وام) - شهرستان بهمئی بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۸۵ دارای ۱۷۲ روستا بوده

جدول (۴): توزیع جمعیت در دو گروه روستاهای مورد مطالعه

روستاهایی که از وام مسکن استفاده نکرده اند			روستاهایی که از وام مسکن استفاده کرده اند						
نمونه	جمعیت	خانوار	نام روستا	درصد وام	تعداد وام	نمونه	جمعیت	خانوار	نام روستا
۵	۱۸۵	۲۵	دره گپی	۴۶/۵۱	۲۰	۸	۲۹۵	۴۳	قبر قیصر
۶	۱۶۰	۳۱	طلاگه سفلی	۳۶/۳۶	۱۶	۸	۲۶۲	۴۴	تنگ ابدال
۶	۱۶۷	۳۳	گنبد بردی سفلی	۱۱/۵۰	۱۰	۱۷	۵۶۷	۸۷	سید صفی
۱۰	۲۵۸	۴۹	بابا احمد	۴۷/۳۶	۵۴	۲۲	۷۶۴	۱۱۴	گج بلند
۱۲	۳۲۱	۶۰	ماما زینب	۱۱/۸۶	۱۴	۲۳	۷۴۵	۱۱۸	سیاه شیر
۱۵	۳۸۸	۷۶	کت	۵/۴۹	۱۰	۳۵	۸۵۳	۱۸۲	قلعه ممبی
۲۶	۶۴۷	۱۲۷	برم الوان	۸/۳۷	۱۶	۴۰	۱۰۱۵	۱۹۱	سرآسیاب یوسفی
۸۰	۲۱۲۶	۴۰۰	جمع	۲۴	۱۴۰	۱۵۳	۴۵۰۱	۷۶۶	جمع

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۸۵ و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۰

می‌گردد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که جمعیت روستاهای نمونه در سال ۱۳۸۵ برابر ۶۶۲۷ نفر بوده که در بین روستاهای مورد مطالعه، سرآسیاب یوسفی با ۱۰۱۵ نفر حدود ۱۵/۳ درصد از جمعیت را در خود جای داده است. در مجموع از تعداد ۷۶۶

میزان و حجم جمعیت در یک سکونتگاه انسانی از عوامل مؤثر در پایداری روستاها به شمار می‌رود. زیرا در صورت وجود حجم جمعیت قابل توجه در یک روستا، امکان پیدایش فعالیت‌های اقتصادی متنوع، جذب امکانات خدماتی و رفاهی و... فراهم

نتایج و بحث

وضعیت اعتبارات مسکن در نواحی روستایی - برای سنجش وضعیت اعتبارات مسکن در نواحی روستایی مورد مطالعه از شاخص‌های طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد مسکن، نظارت بر ساخت و ساز مسکن روستایی، چگونگی ضمانت برای دریافت اعتبار مسکن، سود بانکی اخذ شده، و چگونگی پرداخت اعتبارات از طریق اقساط استفاده شده است که از طریق ۱۰ گویه مورد ارزیابی قرار گرفته است.

خانوار ساکن در روستاهای مورد مطالعه (دارای وام) تعداد ۱۴۰ خانوار وام مسکن اخذ نموده که ۱۸/۳ درصد از کل روستاییان را شامل می‌گردد و در بین روستاهای مورد مطالعه به نسبت جمعیت، روستای گچ‌بلند با ۵۴ پرونده وام که ۴۷/۴ درصد روستاییان را دربر می‌گیرد، بیشترین وام را دیافت نموده است.

جدول ۵). بررسی وضعیت اعتبارات مسکن در نواحی روستایی از نظر روستاییان

سطح معناداری کای اسکوتر	میانگین	درصد افراد پاسخگو					گویه (سنجه)
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۰/۰۰۰	۳/۷۸	۲۶/۱	۳۷/۳	۲۶/۸	۸/۵	۱/۳	مناسب بودن مدت زمان لازم برای اخذ وام
۰/۰۰۰	۳/۶۶	۱۹/۶	۳۷/۹	۳۵/۳	۳/۹	۳/۳	نظارت بر ساخت و ساز مسکن از سوی بنیاد مسکن
۰/۰۰۰	۴	۳۲/۷	۴۵/۱	۱۵/۷	۲/۶	۳/۹	نقش اعتبارات در کمک به ساخت مسکن جدید
۰/۰۰۰	۲/۰۵	۲	۲/۶	۲۶/۸	۳۵/۹	۳۲/۷	توانایی برای ساخت مسکن جدید بدون دریافت وام
۰/۰۰۰	۳/۰۹	۳/۹	۲۱/۶	۵۵/۶	۱۸/۳	۷	تناسب ضمانت برای دریافت وام مسکن
۰/۰۰۰	۳/۱۶	۴/۲	۳۹/۹	۲۹/۴	۱۷	۸/۵	تناسب سود بانکی اخذ شده توسط بانک در ازای
۰/۰۰۰	۳/۹۵	۲۹/۴	۴۶/۴	۱۷/۶	۳/۳	۳/۳	تناسب پرداخت اقساط وام دریافتی
۰/۰۰۰	۳/۵۱	۹/۲	۴۳/۱	۳۹/۹	۵/۹	۲	تناسب مبلغ اقساط پرداختی به بانک با توجه درآمد
۰/۰۰۰	۳/۴۸	۱۳/۱	۴۱/۸	۳۰/۷	۹/۲	۵/۲	کفایت وام دریافتی برای ساخت مسکن با دوام
۰/۰۰۰	۳/۲۶	۶/۵	۳۲	۴۶/۴	۱۱/۸	۳/۳	تناسب مدت زمان باز پرداخت اقساط
۰/۰۰۰	۳/۳۹	-	-	-	-	-	کل

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

اعتبارات مسکن در جامعه روستایی نمونه برابر با ۳۹/۳ است. که از میانه نظری بالاتر و در سطح خوبی ارزیابی می‌شود. در بین گویه‌های تحقیق بالاترین

با توجه به این که در این تحقیق برای ارزیابی معرف‌ها از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شده و میانه نظری آن برابر ۳ است، میانگین وضعیت

روستایی، الگوی ساخت و ساز روستایی، تعداد اتاق در هر واحد مسکونی، الگوی مسکن روستایی یا تیپ مسکن، تعداد طبقات در هر واحد مسکونی، ضوابط فنی در ساخت و ساز مسکن روستایی و سطح زیربنای هر واحد مسکونی استفاده شده است. همانطور که مشاهده گردید میانگین کل شاخص الگوی مسکن برابر با ۳/۵۰ است که از وضعیت مناسبی برخوردار است. در بین گویه های تحقیق در بخش سنجه های تغییر الگوی مسکن، گویه تأثیر اعتبارات بر دگرگونی تیپ مسکن روستایی با ۴/۱۴ بالاترین مقدار و میزان توانایی مالی روستاییان برای ساخت مسکن جدید (بدون اخذ وام) با ۲/۰۷ پایین ترین مقدار را به خود اختصاص داده شده است.

شاخص به نقش اعتبارات در کمک به ساخت مسکن جدید با میانگین ۴ و کمترین آن به توانایی برای ساخت مسکن جدید بدون دریافت وام با میانگین ۲/۰۵ اختصاص دارد. برای مقایسه نسبت ها با فراوانی مورد انتظار از آزمون کای اسکوتر پیرسون استفاده می شود و یافته های تحقیق نشان می دهد که با اطمینان ۹۵ درصد، دلایل کافی برای رد فرض صفر وجود دارد، یعنی بین گروه های روستایی از نظر انگیزه پاسخگویی به سؤالات یاد شده در رابطه با مسکن روستایی اختلاف معناداری وجود دارد.

بررسی تغییرات الگوی مسکن در سکونتگاه های روستایی - برای سنجش بررسی تأثیر اعتبارات مسکن بر الگوی مسکن در سطح روستاهای مورد مطالعه از شاخص های بهسازی و مقاوم سازی مسکن

جدول ۶. بررسی تغییرات الگوی مسکن در نواحی روستایی از نظر روستاییان

سطح معناداری کای اسکوتر	میانگین	درصد افراد پاسخگو				گویه (سنجه)	
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم		
۰/۰۰۰	۳/۹۸	۳۶/۵	۴۴/۲	۹/۴	۱/۳	۸/۶	تأثیر اعتبارات بر مقاوم سازی مسکن روستایی
۰/۰۰۰	۳/۴۹	۱۳/۳	۴۶/۴	۲۴/۹	۷/۳	۸/۲	تأثیر مقاوم سازی مسکن بر تمایل به ماندگاری در
۰/۰۰۰	۳/۴۹	۱۸/۹	۳۱/۸	۳۴/۸	۹	۵/۶	تناسب فضاهای مورد نیاز خانوار در مسکن جدید
۰/۰۰۰	۳/۵۹	۱۹/۳	۳۹/۱	۲۹/۲	۶/۹	۵/۶	تأثیر اعتبارات بر ساخت و سازهای جدید در روستاها
۰/۰۷۶	۲/۳۸	۲/۱	۱۲	۲۸/۳	۳۶/۹	۲۰/۶	میزان رضایت خانوار از تعداد اتاق در مسکن قدیمی
۰/۰۰۰	۲/۸۲	۰/۹	۲۸/۳	۳۷/۸	۱۸/۵	۱۴/۶	میزان رضایت از تعداد طبقات در هر واحد مسکونی
۰/۰۰۰	۴/۱۴	۳۹/۹	۴۱/۶	۱۳/۷	۲/۱	۲/۶	تأثیر اعتبارات بر دگرگونی تیپ مسکن روستایی
۰/۰۰۰	۳/۵۶	۲۰/۲	۳۹/۹	۲۴/۹	۶	۹	میزان رعایت ضوابط فنی ساخت و ساز در مسکن
۰/۰۰۰	۳/۶۳	۱۶/۳	۴۲/۱	۳۱/۸	۸/۲	۱/۷	میزان تناسب سطح زیربنای در مسکن نوساز
۰/۰۰۰	۳/۵۶	۱۵/۹	۴۱/۶	۲۷/۹	۱۲	۲/۶	میزان رضایت از سطح زیربنای واحد مسکونی خانوار
۰/۰۰۰	۴/۰۳	۳۷/۸	۴۲/۹	۹/۴	۵/۲	۴/۷	میزان استحکام واحد مسکونی نوساز نسبت به مسکن
۰/۰۰۰	۴/۰۷	۴۴/۶	۳۳/۹	۱۱/۶	۴/۳	۵/۶	میزان رضایت از مسکن جدید نسبت به مسکن قبلی

۰/۰۰۰	۳/۷۴	۲۶/۶	۴۲/۹	۱۷/۲	۴/۷	۸/۶	میزان رضایت از کیفیت مسکن فعلی
۰/۰۰۰	۴/۰۴	۳۲/۶	۴۷/۲	۱۳/۳	۵/۶	۱/۳	تأثیر اعتبارات بر ساخت مسکن جدید توسط
۰/۰۰۰	۲/۰۷	۲/۱	۱۳/۷	۱۵	۲۷/۵	۴۱/۶	میزان توانایی مالی برای ساخت مسکن جدید (بدون
۰/۰۰۰	۳/۳۸	۱۸/۵	۳۰/۹	۲۹/۶	۱۲/۴	۸/۶	میزان تمایل به ساخت مسکن جدید (بدون تغییر مسکن قبلی)
۰/۰۰۰	۳/۴۸	۱۹/۳	۳۶/۹	۲۴/۹	۱۰/۷	۸/۲	میزان رضایت از تعداد اتاق در مسکن جدید
۰/۰۰۰	۳/۵۰	-	-	-	-	-	کل

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

انتظارات و اهداف سازمان های وام دهنده برابر با ۴/۳۵ است که از وضعیت بسیار خوبی نسبت به شاخص های دیگر برخوردار است. در بین گویه‌های متغیر انتظارات و اهداف سازمان‌ها از ارایه وام مسکن روستایی، گویه میزان نظارت مسئولین بنیاد مسکن در روند ساخت و سازها با ۴/۶۰ بالاترین مقدار و تأثیر اعتبارات مسکن بر تثبیت جمعیت در روستاها با ۴/۱۰ پایین‌ترین مقدار را به خود اختصاص داده شده است.

انتظارات سازمان‌ها از واگذاری اعتبارات مسکن به روستاییان- برای بررسی انتظارات و اهداف سازمان های وام دهنده، پنج شاخص (مقاوم سازی مسکن، الگوی معماری بومی، منظر روستایی، تامین مسکن و مصالح ساختمانی مورد استفاده در ساخت مسکن روستایی) از مسئولین استانی و شهرستانی مورد پرسشگری واقع شده است و نتایج آن به عنوان یک متغیر واسطه در تبیین تأثیرات اعتبارات بر تغییر الگوی مسکن مورد بررسی قرار گرفته است. همان‌طور که مشاهده گردید میانگین کل شاخص

جدول ۷). ارزیابی انتظارات و اهداف سازمان از ارایه اعتبارات مسکن به روستاییان

سطح معناداری کای اسکوتر	میانگین	درصد افراد پاسخگو					گویه (سنجه)
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۰/۰۰۰	۴/۵۰	۶۰	۳۰	۱۰	-	-	میزان برآورده شدن انتظارات سازمان‌ها در بعد مقاوم‌سازی
۰/۰۰۰	۳/۹۰	۱۰	۷۰	۲۰	-	-	میزان پیاده‌سازی الگوهای معماری بومی توسط سازمان‌های
۰/۰۰۰	۴/۵۰	۶۰	۳۰	۱۰	-	-	میزان توجه به آرامش مردم در مسکن جدید از سوی بنیاد
۰/۰۰۰	۴/۵۰	۵۰	۵۰	-	-	-	میزان تغییر در چشم انداز روستا بر اثر وام‌های مسکن
۰/۰۰۰	۴/۴۰	۴۰	۶۰	-	-	-	ارزیابی استحکام واحدهای مسکونی با اخذ وام
۰/۰۰۰	۴/۶۰	۷۰	۲۰	۱۰	-	-	میزان نظارت مسئولین بنیاد مسکن در روند ساخت و سازها
۰/۰۰۰	۴/۲۰	۵۰	۲۰	۳۰	-	-	میزان همکاری مردم در زمینه ساخت و ساز مسکن

۰/۰۰۰	۴/۱۰	۳۰	۶۰	۱۰	-	-	تأثیر اعتبارات مسکن بر تثبیت جمعیت در روستاها
۰/۰۰۰	۴/۵۰	۶۰	۳۰	۱۰	-	-	توقف مهاجرت روستا- شهری پس از آرایه‌ی وام به روستاییان
۰/۰۰۰	۴/۳۵	-	-	-	-	-	کل

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

مسکن و تغییرات الگوی مسکن روستایی در منطقه مورد مطالعه، بیشترین میزان همبستگی در روستای گچ‌بلند برابر با ۰/۹۰ و کمترین میزان همبستگی به روستای تنگ ابدال با ۰/۲۴ درصد مربوط می‌شود. به همین ترتیب سطح معنی داری هر دوی این روستاها ۰/۰۰۰ است. یعنی تأثیر اعتبارات مسکن بر روی توسعه کالبدی در روستای گچ‌بلند نسبت به تنگ ابدال بیشتر است. شایان ذکر است که با وجود رابطه بین اعتبارات و تغییر الگوی مسکن در روستای قبرقصر، همبستگی بدست آمده از سطح معناداری قابل قبولی برخوردار نیست، که بخشی از آن ناشی از عدم تأثیر واقعی اعتبارات بر الگوی مسکن در روستاها و قسمتی ناشی از عدم پاسخ‌گویی به سؤالات از سوی روستاییان است.

بررسی رابطه بین اعتبارات و تغییرات الگوی مسکن در سطح روستاها- برای مقایسه بین روستاهای وام‌گیرنده و روستاهایی که از اعتبارات مسکن استفاده نکردند از آزمون من‌ویت‌نی استفاده شده است. با توجه به معنی داری آزمون من‌ویت‌نی شاخص الگوی مسکن در روستاهای وام‌گیرنده از میانگین و اهمیت بالاتری برخوردار است. میزان همبستگی اعتبارات و تغییرات الگوی مسکن در روستاهای وام‌گیرنده برابر با ۰/۳۴ و در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\text{sig} = ۰/۰۰$) می‌باشد. که با توجه به مثبت بودن، نشان می‌دهد که اعتبارات اختصاص داده شده به روستاییان، باعث مقاوم سازی و بهسازی مسکن روستایی شده است. در توزیع الگوی فضایی میزان همبستگی بین متغیر اعتبارات

جدول ۸. توزیع فضایی رابطه بین اعتبارات و تغییرات الگوی مسکن در منطقه مورد مطالعه

نام روستا	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
قبرقصر	۰/۵۹	۰/۲۴
تنگ ابدال	۰/۲۴	۰/۰۱
سید صفی	۰/۶۱	۰/۰۰
گچ بلند	۰/۹۰	۰/۰۰
سیاه شیر	۰/۸۶	۰/۰۰
قلعه ممبی	۰/۸۷	۰/۰۰
سراسیاب	۰/۸۰	۰/۰۰
کل	۰/۳۴	۰/۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۰

می‌شود که رگرسیون خطی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته حدود ۵۲٪ از کل تغییرات را توجیه می‌کند. در جدول ANOVA مجموع مربعات، درجه آزادی، میانگین مربعات، آماره فیشر و سطح معناداری رگرسیون گزارش شده است. مقدار P-Value یا همان سطح معناداری برابر ۰/۰۰۰ است که از ۰/۰۵ کوچک‌تر است. بنابراین فرضیه صفر آزمون مبنی بر عدم معنی داری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹٪ رد می‌کنیم، بنا براین مدل رگرسیونی از لحاظ آماری معنی دار است.

از سوی دیگر با توجه به میزان همبستگی ۰/۱۴ مثبت و معنی دار بودن آن (sig=۰/۰۰۰) نتیجه گرفته می‌شود که هرچه اعتبارات تخصیص یافته در زمینه توسعه و مقاوم سازی مسکن روستایی افزایش پیدا کند، انتظارات و اهداف سازمان های متولی وام مسکن نیز بیشتر برآورده می‌شود.

بررسی میزان تأثیرگذاری اعتبارات بر تغییر الگوی مسکن روستاها- برای بررسی میزان تأثیرگذاری اعتبارات مسکن روستایی بر شاخص های توسعه کالبدی از مدل رگرسیون گام به گام استفاده شده است. بر اساس مقدار ضریب تعیین ۰/۵۱۸ مشخص

جدول ۹): بررسی اثرگذاری اجرای طرح هادی بر ابعاد اجتماعی زندگی روستاییان

نتیجه	سطح معناداری	آماره t	ضریب استاندارد (بتا)	برآورد پارامترها		متغیرهای مستقل
				انحراف معیار	مقدار	
در مدل معنی دار است	۰/۰۰۰	۸/۷۴۷	-	۰/۱۷۸	۱/۵۵۶	مقدار ثابت*
در مدل معنی دار است	۰/۰۰۰	۴/۰۷۹	۰/۳۱۱	۰/۰۶۵	۰/۲۶۴	طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد مسکن
در مدل معنی دار است	۰/۰۰۲	۳/۱۱۳	۰/۲۳۴	۰/۰۵۹	۰/۱۸۳	نظارت بر ساخت و ساز
در مدل معنی دار است	۰/۰۰۶	۲/۷۷۱	۰/۲۰۲	۰/۰۵۷	۰/۱۵۹	چگونگی ضمانت دریافت وام
در مدل معنی دار نیست	۰/۱۵۲	۱/۴۳۹	۰/۱۰۳	۰/۰۵۷	۰/۰۸۱	سود بانکی اخذ شده
در مدل معنی دار است	۰/۰۰۰	۴/۲۲۹	۰/۳۲۲	۰/۰۴۲	۰/۱۰۶	چگونگی پرداخت اعتبارات از طریق اقساط

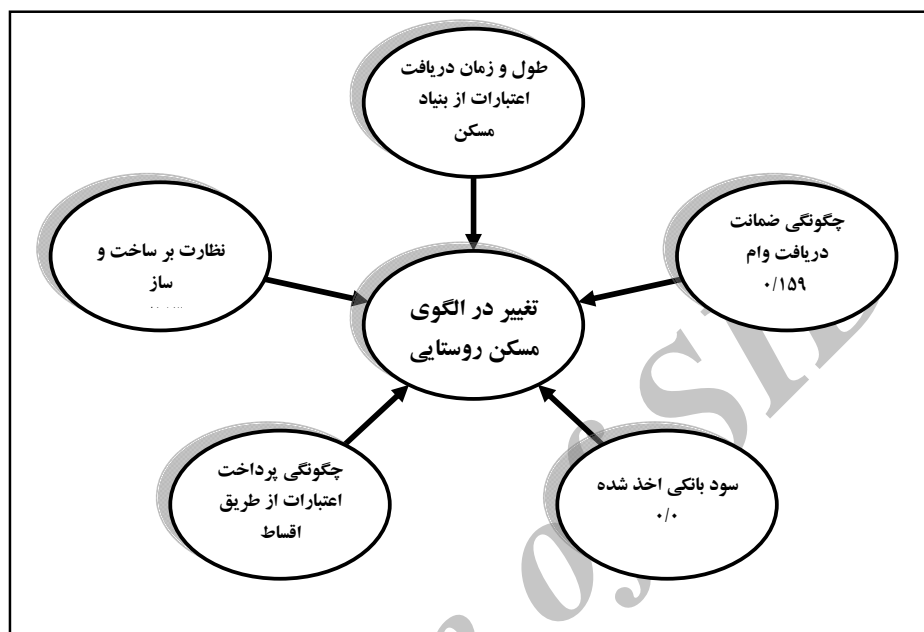
منبع: یافته های پژوهش، ۱۳۹۰

* متغیر وابسته: تغییر الگوی مسکن روستایی

استاندارد شده، آماره آزمون و سطح معنی داری برآورد پارامترها گزارش شده است. با توجه به نتیجه بدست آمده مشاهده می‌شود فقط برای متغیر

در جدول ۹ برای هر یک از پارامترهای مدل رگرسیون، مقادیر برآورد پارامترها، انحراف معیار برآورد پارامترها، برآورد پارامترهای مدل رگرسیون

سود بانکی اخذ شده مقدار P-Value بیشتر از ۰/۰۵ است یعنی تأثیر متغیر سود بانکی اخذ شده در مدل معنی دار نیست. بنابراین مدل رگرسیونی به صورت زیر در می آید:

شکل ۲) اهمیت نسبی اعتبارات بر تغییر الگوی مسکن روستایی بر اساس مقادیر استاندارد شده بنا

منبع: یافته های پژوهش، ۱۳۹۰

بر جای می گذارد. برای بررسی تأثیر گذاری اعتبارات مسکن بر تغییرات الگوی مسکن در روستاهای شهرستان بهمئی از دو جامعه آماری روستاهای وام گیرنده و فاقد وام استفاده شد و مطابق اظهار نظر پاسخ گویان جمع بندی نهایی صورت گرفته است.

در پایان به منظور بررسی فرضیه تحقیق از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است که میزان همبستگی بین اعتبارات مسکن و تغییر الگوی مسکن با ضریب ۰/۳۱ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ وجود دارد، یعنی اعتبارات تخصیص داده شده به روستاییان، باعث بالا رفتن توان روستاییان جهت

در نهایت می توان گفت که در بین شاخص های پنج گانه اعتبارات مسکن روستایی، طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد مسکن بیشترین تأثیر را بر تغییرات در الگوی مسکن روستاییان برجای گذاشته است.

نتیجه گیری و ارایه پیشنهادات

امروزه مسکن به عنوان یک پدیده اثرگذار بر فرآیند توسعه کالبدی روستاها توجهات زیادی را به خود جلب کرده است. این پدیده از جنبه های مختلف از جمله اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی و معیشت روستا تأثیرات شگرفی را بر حیات روستاها

شوند، چون یکی از مشکلات اخذ وام در روستاهای مورد مطالعه، نبود ضامن در روستاها بوده است. ایجاد فروشگاه مصالح ساختمانی در مرکز بخش برای دسترسی راحت روستاییان به مصالح مورد نظر. استفاده از تکنولوژی‌های نوین ساخت و ساز به خصوص برای ایمن ماندن از زلزله و کاهش اثرات بلایای طبیعی. ارایه نقشه‌ها و طرح‌های متناسب با موقعیت روستاها از طریق بخشداران با هزینه کم.

منابع

۱. استانداری کهگیلویه و بویراحمد، (۱۳۹۰). آخرین وضعیت تقسیمات کشوری شهرستان بهمئی.
۲. بشیری، اکرم و همکاران (۱۳۸۸). الگوی مسکن‌های روستایی در سیستان و بلوچستان، اولین کنفرانس ملی روستا و توسعه کالبدی، زاهدان.
۳. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی کهگیلویه و بویر احمد، (۱۳۹۰). تعداد وام‌های اخذ شده توسط روستاییان در شهرستان بهمئی.
۴. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، (۱۳۸۶). الگوی مسکن روستایی، تهران.
۵. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، (۱۳۸۷). اطلاعات مربوط به مراحل تسهیلات مسکن روستایی (www.bonyadmaskan.com).
۶. تولون، بی (۱۳۷۴). جغرافیای سکونت- سکونتگاه‌های روستایی، ترجمه محمد ظاهری، انتشارات دانشگاه تربیت معلم تبریز.

ساخت مسکن مناسب و با کیفیت می‌شود. در بررسی تاثیر شاخص‌های اعتبارات بر متغیر تغییر الگوی مسکن روستایی، بیشترین ضریب متعلق به شاخص طول و زمان دریافت اعتبارات از بنیاد مسکن به میزان ۰/۲۶۴ و پس از آن نظارت بر ساخت و ساز با ضریب تأثیر ۰/۱۸۳ در رده دوم قرار گرفته است. علاوه بر این میزان همبستگی بین اعتبارات مسکن و نظارت و اهداف سازمان‌های وام دهنده به میزان ۰/۱۴ است. بنابراین می‌توان اظهار نمود که اعتبارات تخصیص یافته در زمینه توسعه و مقاوم سازی مسکن روستایی در شهرستان بهمئی، تغییرات الگوی مسکن را در سطح روستاها در پی داشته است.

برخی از راهکارهای پیشنهادی جهت دستیابی به الگوی مسکن پایدار و استفاده‌ی بهتر از اعتبارات توسط روستاییان در سکونتگاه‌های روستایی را می‌توان در موارد زیر خلاصه نمود:

تدوین و تنظیم قوانین و ضوابط ساخت و ساز در جهت بهینه و به روز کردن شرایط زندگی با توجه به اقلیم و فرهنگ منطقه و منابع موجود در منطقه.

توجه به الگوی معماری بومی از طریق به کار بردن مصالح ساختمانی بومی و یا ترکیبی از مصالح ساختمانی بومی و مصالح جدید.

کاهش سود بانکی اخذ شده توسط بانک از روستاییان به خاطر بنیه مالی ضعیف روستاییان و یا افزایش مدت پرداخت وام اخذ شده.

فراهم کردن شرایطی که روستاییان بتوانند به صورت زنجیره‌ای متقبل ضمانت وام‌های یکدیگر

۱۴. سعیدی، عباس و فریبا امینی. (۱۳۸۹). ناپایداری سکونتگاهی و تحول کارکردی مسکن روستایی (مورد: روستا خفر (ناحیه نطنز - بادرود)، فصلنامه جغرافیا، سال ۸، شماره ۲۷، صص ۴۳-۲۹.

۱۵. شهبازی، اسماعیل، (۱۳۷۵). توسعه و ترویج روستایی، انتشارات دانشگاه تهران.

۱۶. کریمی آذر. امیررضا و احمدرضا شمس‌یوسفی (۱۳۸۸). مسکن روستایی با رویکردی به بهسازی و مقاوم‌سازی مسکن روستایی، اولین کنفرانس ملی مسکن و توسعه کالبدی روستا، زاهدان.

۱۷. مرکز آمار ایران، (۱۳۸۵). شناسنامه آبادی‌های کشور - شهرستان بهمئی و کهکیلویه در سال‌های ۵۵، ۶۵، ۷۵ و ۸۵.

۱۸. مطیعی لنگرودی. سیدحسن، زهرا بخشی. (۱۳۸۹). نقش اعتبارات مسکن در توانمندی و ماندگاری جمعیت روستایی در دهستان بیهق، پژوهش‌های جغرافیای انسانی. شماره ۷۲، صص ۳۱-۴۶.

۱۹. مطیعی لنگرودی. سید حسن، (۱۳۸۶). جغرافیای اقتصادی ایران (کشاورزی)، انتشارات جهاد دانشگاهی، مشهد.

20. www.Barnameh-Budjeh.Com

۷. حافظ‌نیا. محمدرضا، (۱۳۸۹). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ هفدهم. انتشارات سمت.

۸. دانش جعفری. داود، (۱۳۸۴). اهمیت اعتبارات خرد، همایش خرد و توسعه روستایی، دوره اول، تهران.

۹. دواس، د. ای، (۱۳۸۹). پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، نشر نی، تهران، چاپ دوازدهم.

۱۰. رحمانی‌فضلی. عبدالرضا، گاوایانی. یونس، (۱۳۸۸). اثربخشی اعتبارات خرد در بهسازی مسکن روستایی، فصلنامه جغرافیا، سال هفتم، شماره ۲۳، صص ۲۹-۴۵.

۱۱. رضوانی. محمد رضا، (۱۳۹۰). برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران، انتشارات قومس، چاپ چهارم.

۱۲. سرتیپی. محسن، (۱۳۸۹). ارزیابی و تحلیل مسکن روستایی استان سیستان و بلوچستان و پیشنهاد جهت‌گیری آتی، فصلنامه جغرافیا، سال ۸، شماره ۲۷، صص ۱۳۵-۹۵.

۱۳. سعیدی. عباس، (۱۳۷۳). الزامات اجتماعی - اقتصادی در ساخت و ساز مسکن روستایی، مجموعه مقالات سمینار ساماندهی سیاست‌های توسعه مسکن در ایران، جلد اول.